

ارتباط با عالم ذر

تمثیل یا حقیقت؟

توصیف صحنه قبل از دنیا، ماهیت عالم الهی
گستره اخذ میثاق و کیفیت خطاب الهی و اعتراف انسانها

محمد رضا نوائی

نویس: محمد رضا: ۱۳۵۲.

ارتباط با اجته، ویژگی‌ها و شگفتی‌ها / مؤلف محمد رضا نویسی. - قم:

نسیم کوثر، ۱۳۸۵.

ISBN: 964 - 2548 - 17 - 8

۲۱۶ ص

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

۱. جن. ۲. جن. ۳. احادیث. ۳. جن. - جنبه‌های قرآنی الف. عنوان. ب. عنوان:

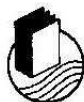
اقسام جن، تسخیر جن، جن‌زدگی و ازدواج جن و انسان.

۲۹۷/۴۴

BP ۱۰۳ / ف ۵۴۵

م ۱۳۸۵

کتابخانه ملی ایران

انتشارات نسیم کوثر

ناشر برگزیده نمایشگاه سراسری قرآن و عترت و جشنواره فرهنگی امام رضا (ع)

قم - بلوار معلم - مجتمع ناشران - پلاک ۱۲

تلفن: ۳۷۸۳۰۵۶۷ - دورنگار: ۳۷۸۳۰۵۶۸ - همراه: ۰۹۱۲۲۵۱۲۹۰۷

شناسنامه

■ عنوان کتاب: ارتباط با اجته، ویژگی‌ها و شگفتی‌ها

■ مؤلف: محمدرضا نویسی

■ ناشر: نسیم کوثر

■ چاپ: کوثر

■ نوبت چاپ: پنجم / ۱۴۰۳

■ شمارگان: ۲۰۰ نسخه

■ قیمت: ۱۹۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

شابک ۸ - ۱۷ - ۲۵۴۸ - ۹۶۴

فهرست

۹..... پیش گفتار.....

۱۱..... پیشینه بحث.....

▣ سرآغاز

۱۳..... مقدمات بحث.....

۱۵..... ۱. معنای ذَرّ.....

۱۷..... ۲. معنای ذَرَّیّه.....

۱۹..... ۳. تفسیر اجمالی آیه ذَرّ.....

۲۶..... ۴. شرح الفاظ آیات.....

۳۰..... ۵. شباهت این آیه با آیات دیگر.....

▣ بخش اول

۳۹..... ابعاد گوناگون آیه ذَرّ.....

۴۱..... معنای اخذ و جداسازی.....

۴۳..... معنای گواهی انسان بر خویش.....

۴۶..... موضوع استشهاد و اخذ پیمان.....

۵۴..... گستره اخذ میثاق.....

۵۶..... نحوه خطاب الهی و اعتراف انسان‌ها.....

۶۱..... پاسخ، حقیقی بوده یا ظاهری؟.....

۶۴..... ماهیت و نوع پیمان.....

۶۵..... ظرف زمان و مکان اخذ میثاق.....

۶۹..... غرض و فایده اخذ میثاق.....

۷۲..... حمل آیه ذَرّ بر تمثیل یا حقیقت؟.....

۷۴..... نوع تقدّم عالم ذَرّ.....

۷۷	ادله قائلین و منکرین عالم ذر
۷۹	اقوال در ماهیت عالم ذر
۷۹	۱. عالم ذر
۸۰	۲. عالم جنین یا عالم استعداها
۸۱	۳. عالم ارواح
۸۲	۴. موطن عقل و وحی
۸۳	۵. عالم ملکوت
۸۳	۶. نشئه دنیا
۸۶	اصل جریان اخذ میثاق طبق فهم قائلین عالم ذر
۸۸	اشکالات این نظریه
۹۱	اصل جریان اخذ میثاق طبق فهم منکرین
۹۳	اشکالات علامه طباطبائی بر این نظریه
۹۴	ادله منکرین عالم ذر
۱۰۰	خلاصه اشکال و اعتراض
۱۰۱	پاسخ قائلین به عالم ذر

۱۰۷	دیدگاه برخی از علما
۱۰۹	دیدگاه برخی از علما
۱۰۹	شیخ مفید
۱۱۲	سید مرتضی علم الهدی
۱۱۴	شیخ طبرسی
۱۱۶	شیخ ابوالفتح رازی
۱۱۶	زمخشری
۱۱۷	فخر رازی
۱۱۹	مولی محسن فیض کاشانی
۱۲۱	ملانفتح الله کاشانی

۱۲۱.....	علامه مجلسی
۱۲۲.....	علامه شعرانی
۱۲۳.....	علامه طباطبائی
۱۲۹.....	نقد نظر علامه طباطبائی
۱۳۶.....	آیه‌الله جوادی آملی
۱۳۸.....	علامه حسن‌زاده آملی

□ بخش چهارم

۱۳۹..... بررسی روایات عالم‌ذَرّ

۱۴۰..... بررسی اجمالی روایات عالم‌ذَرّ

۱۴۴..... دسته بندی روایات عالم‌ذَرّ

۱۴۴..... ۱. بیان مطلق اخذ میثاق

۱۴۹..... ۲. معنای «اخذ»

۱۴۹..... ۳. ردّ متکثرین عالم‌ذَرّ

۱۵۲..... ۴. کیفیت پاسخگویی انسان‌ها در عالم‌ذَرّ

۱۵۶..... ۵. شناسانیدن و نشان دادن خداوند خود را به انسان‌ها

۱۶۰..... ۶. نحوه اشهاد و اقرار گرفتن

۱۶۱..... ۷. اولین پاسخ دهنده به خطاب الهی

۱۶۹..... ۸. گستره اخذ میثاق

۱۷۹..... ۹. توصیف آن نشئه به نشئه دنیا

۱۸۴..... ۱۰. همه پاسخ‌ها حقیقی و قلبی نبوده‌اند

۱۸۶..... ۱۱. سرّ وقوع توافق و اختلاف بین مردم

۱۸۹..... ۱۲. تجدید میثاق در دنیا به وسیله استلام حَجَرِ الْأَسْوَد

۱۹۶..... حکایاتی درباره حجرالأسود

۱۹۸..... ۱۳. اولین بیعت کننده و اقرار کننده در میان ملاتکه

۲۰۰..... ۱۴. به دنیا آمدن تمام کسانی که در عالم‌ذَرّ میثاق بسته‌اند

۲۰۳..... ۱۵. رابطه بین آیه میثاق با آیه فطرت

۲۰۴..... ۱۶. اخذ پیمان راجع به امام زمان علیه السلام

۲۰۵	عالم دَر در روایات عامه
۲۰۶	۱. فایده و خاصیت عمل در دنیا
۲۱۱	۲. تعیین مقدرات انسان‌ها در عالم میثاق
۲۱۲	۳. اقرار همه انسان‌ها حقیقی نبوده
۲۱۴	نگاه اجمالی

□ خانمه

۲۱۷	پیام‌ها و نکته‌ها
۲۱۹	نکات و پیام آیه
۲۱۹	۱. فطری بودن توحید
۲۲۰	معنای فطرت
۲۲۱	مصادیق فطرت
۲۲۲	نجلی فطرت
۲۲۳	انحراف از فطرت
۲۲۵	۲. فطری بودن قبول نبوت و ولایت
۲۲۶	۳. حاکمیت مدیریت و توان الهی در زندگی
۲۲۶	۴. فقر و نیاز انسان به خداوند
۲۲۶	۵. اتمام حجت
۲۲۷	۶. نفی تقلید در توحید و اصول عقاید دین
۲۲۸	۷. امکان ارتباط و رؤیت قلبی با خداوند
۲۲۸	معنای رؤیت خداوند
۲۳۱	۸. امکان درک کلام و ندای الهی
۲۳۵	فهرست منابع

پیش گفتار

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على رسول الله ﷺ

وآله الطاهرين ﷺ

پروردگارا! تو را با خودت شناختم و تو مرا به خودت رهنمون شدی و مرا به سویت خواندی و اگر تو نبودی، نمی دانستم تو که هستی.^(۱)

خدایا من به تو مشتاقم و به سوی تو روی آوردم و به ربوبیت تو گواهی می دهم و معترفم که تو پرورنده و تربیت کننده و صاحب اختیار منی و تدبیر و تصرف امورم به دست توست زمین ماثور و فرمانروایی جز تو سراغ ندارم.^(۲)

قرآن کلام خدا و مآذبه گسترده الهی است که از اقیانوس بیکران حقایق و معارف او انسان‌ها بهره می‌برند و جان تشنه و جویای خویش را سیراب می‌نمایند. استفاده از حقایق و معارف بلند قرآن، در عین آن که برای همگان ممکن و مهیاست، ولكن دسترسی به اعماق آن برای همه کس آسان نخواهد بود؛ برای این منظور باید از راسخان در علم و ناطقان وحی و مفسران حقیقی قرآن یعنی پیامبر اکرم ﷺ و ائمه معصومین ﷺ استمداد و تمسک جست.

راز حقیقت و ماندگاری قرآن در همین نکته نهفته است که آیات آن در عین

۱. قسمتی از دعای ابو حمزه شمالی از دعاهاى سحر ماه مبارك رمضان (ر.ک: مفاتیح الجنان؛ اقبال الأعمال، ج ۱، ص ۱۵۷).

۲. قسمتی از دعای عرفه امام حسین ﷺ. (مفاتیح الجنان).

استفاده و قابل فهم بودن، دارای اسرار و دقایقی است که حتی قرن‌ها برای بشر تازگی داشته و زمینه تلاش و تدبّر را برای هر عصر و نسلی فراهم گذاشته است. انسان هر چه بیشتر در آیات الهی تدبّر و اندیشه کند، فهم بهتر و عمیق‌تری برای او حاصل می‌شود، و دعوت به تدبّر در آیات الهی، از خواسته‌های خداوند است: ﴿كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾^(۱)

یکی از آن آیات عجیب، دقیق و لطیف قرآن، آیه ذر یا میثاق است که تفسیر آن، مفسران اسلامی را به زحمت و حیرت انداخته و بحث و گفتگوهای مختلف و متعددی پیرامون آن انجام گرفته است.

مسأله اخذ میثاق از انسان‌ها، یکی از بحث‌های مهم قرآنی و کلامی است، که در آیه ۱۷۲ الی ۱۷۴ سوره اعراف به آن اشاره شده است و در ذیل این آیه نیز احادیث مختلفی از پیامبر ﷺ و ائمه معصومین علیهم‌السلام وارد شده که تفسیر و توجیه آن‌ها (آیه و حدیث)، علما و مفسران را دچار حیرت و اختلاف نموده است.

مهم‌ترین سؤال اساسی این است: منظور از این اخذ میثاق چیست و در کجا و چگونه واقع شده است؟ برخی با استناد به احادیث وارده، محل وقوع اخذ پیمان ربوبیت خداوند از انسان‌ها را در عالمی به نام «عالم ذره» می‌دانند و برخی آن را مربوط به عالم ملکوت انسان‌ها دانسته و عده‌ای هم، محل وقوع آن را در همین نشئه دنیا معرفی کرده‌اند، که تفصیل این موارد در این نوشتار بررسی خواهد شد.